

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и Съвета за заглушаване на радиосмущенията, излъчвани от селскостопански или горски трактори (електромагнитна съвместимост)“ (кодифицирана версия)

COM(2007) 462 окончателен — 2007/0166 (COD)

(2008/C 44/09)

На 5 септември 2007 г. Съветът на Европейския съюз реши, в съответствие с член 95 от Договора за създаването на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно предложението горе-поставено.

След като прецени, че съдържанието на предложението е напълно удовлетворително и не изисква никакъв коментар от негова страна, на 439-ата си пленарна сесия, проведена на 24 и 25 октомври 2007 г. (заседание от 24 октомври), Европейският икономически и социален комитет реши със 153 гласа „за“, 1 глас „против“ и 8 гласа „въздържал се“ да приеме положително становище по предложението текст.

Брюксел, 24 октомври 2007 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Dimitris DIMITRIADIS

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент: Доклад за напредъка в областта на биогоривата — Доклад за напредъка в използването на биогорива и други възобновяеми горива в държавите-членки на Европейския съюз“

COM(2006) 845 окончателен

(2008/C 44/10)

На 10 януари 2007 г. Комисията реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно предложението горе-поставено.

Специализирана секцията „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 5 септември 2007 г. (докладчик: г-н IOZIA).

На 439-ата си пленарна сесия, проведена на 24 октомври 2007 г., Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 142 гласа „за“, 13 гласа „против“ и 8 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 Комитетът се отнася много сериозно към проблемите на енергийната ефективност, изменението на климата и намаляването на емисиите на парникови газове и приема по принцип заключенията на пролетната сесия на Европейски съвет от 8 и 9 март, в които се потвърждават трите стълба на Европейската енергийна политика:

— увеличаване сигурността на доставките;

— осигуряване на конкурентоспособността на европейските икономики и на наличност на енергия на достъпни цени;

— насърчаване на устойчивостта на околната среда и борбата срещу изменението на климата.

1.2 В своя Доклад за напредъка в областта на биогоривата Комисията посочва, че без да бъдат поставени задължителни цели ще бъде невъзможно да се постигне задоволително ниво на употреба на биогорива. Целта за достигане на 5,75 % пазарен

дъл на биогоривата до 2010 г., се е оказала неосъществима. Следователно, за да се отговори на изискванията, формулирани от Съвета, трябва да бъде поставена изгълнима цел — 10 % до 2020 г. според Комисията, като се използва т.нар. „клауза за преразглеждане“, предвидена в член 4, параграф 2 на директива 2003/30/ЕО. Учудващо, Комисията изтъква предимствата въз основа на сценарий с 14 % използване на биогорива, докато декларираната цел е 10 % и прави предвиждания за нереалистични резултати, които да „разкрасят“ Съобщението.

1.3 Има обаче и доста противоположения срещу използването на биогорива от първо поколение, които не отговарят напълно на европейските цели. Свързаните с тях производствени и екологични разходи са високи, отнемат се зърнени култури, предназначени за изхранване на хора и животни и според Организацията по прехрана и земеделие на ООН (FAO), тези горива в известна степен са причина за повишаването на цените на зърнените култури на световните пазари.

1.4 Използването на биогорива от първо поколение поражда следователно етични проблеми, като конкуренцията между храни и горива, които Комисията сякаш омаловажава. Комитетът подчертава нуждата от по-тясно сътрудничество със световните институции и агенции, работещи в областта на земеделието и прехраната, като FAO и Световната продоволствена програма WFP.

1.5 Нито в съобщението на Комисията, нито в прикрепеното към него Проучване на въздействието се споменават някакви по-сериозни рискови фактори.

Що се отнася до биодизела, особено внимание трябва да се обърне на следните проблеми:

- ограничена производителност;
- висока цена (0,4-0,7 EUR/литър);
- проблеми със стабилността (наличие на окисни групи), водещи до проблеми при съхраняването.

Биоетанолът, от своя страна, е свързан със следните проблеми:

- ограничена производителност (макар и в по-малка степен отколкото при биодизела);
- по-високо потребление на вода и торове;
- неподходящ за транспортиране по съществуващите тръбопроводи, предназначени за петролни горива (риск от корозия).

1.6 Комитетът подчертава необходимостта, наред със социалното и икономическото въздействие да бъдат внимателно оценени и техническите проблеми, свързани с разработването на биогорива. По-специално трябва да се проучи въпросът за рандеман на суровините за производството на биогорива: от един тон захарно цвекло могат да се добият около 400 литра биоетанол (около 1 500 Mcal). Това съотношение не изглежда твърде изгодно и ефективно, като се има предвид количеството енергия, нужно за превръщането на биомасата в биогориво. Би било далеч по-ефективно биомасата да се използва направо за производството на електрическа енергия или за отопление, за воден или за градски обществен транспорт.

1.7 Комитетът подчертава, че от строго екологична гледна точка е необходимо да се отчетат рисковете от обезлесяване,

както и тези, произтичащи от съхранението на суровините. Свързаните с тях биологични и биохимични проблеми трябва да бъдат обект на ясно и внимателно проучване.

1.8 Комитетът би повдигнал също и въпроса за „научната етика“. Планетата Земя е отворена система, неумолимо клоняща към една точка на равновесие, която ще означава и нейния край. Задача на науката е да забави тази низходяща тенденция, а отговорност на политиците е да насърчат необходимите за тази цел дейности и изследвания.

1.9 Комитетът препоръчва извършването на сериозни химични анализи с цел да се установи, дали при горивните процеси, в които участват и други молекули освен въглеродород, се образуват или отделят свободни радикали — причинители на оксидантния стрес, който се смята за патологично състояние, предхождащо по-тежки заболявания. Основание за тази препоръка дава липсата на достатъчно данни в това отношение.

1.10 Комитетът смята за абсолютно необходимо да се отдели специално внимание на поддържането и опазването на почвите. Те трябва да бъдат опазвани, тъй като осигуряват оцеляването ни. Все по-силното спадане на нивото и продължаващото влошаване на свойствата на подпочвените води са предизвикани от неправилни стратегии за използване на площите, водещи до и обедняване на почвите. Трябва да се осигури редуване на културите, така че да се стимулира възстановяването на почвите.

1.11 Комитетът препоръчва на Комисията и на всички европейски институции да съсредоточат вниманието си особено върху проблема с потреблението на вода при производството на биогорива. Сред многобройните отрицателни последици от изменението на климата, намаляването на водните ресурси може да достигне критични размери, особено в някои региони. Според най-новите проучвания на Международния институт за управление на водите (*International Water Management Institute — IWMI*) за производството на един литър биогориво са нужни най-малко 1000 литра, понякога дори до 4 000 литра вода в зависимост от вида продукт и района на производство.

1.12 Независимо от тези проблеми, които биха могли да се смекчат чрез приемането на мерки за контрол и сертифициране на методите за производство на биогорива — евентуално с помощта на системи за обратно проследяване на продуктите, Комитетът е на мнение, че научноизследователската и развойната дейност в областта на биопродуктите от второ, а и от трето поколение, като например биобутанол, трябва да продължи да бъде насърчавана. Ниското парно налягане на биобутанола и високата му поносимост спрямо замърсяване на водата в бензинови смеси правят възможно използването му в съществуващите канали за доставка и дистрибуция на горива. Биобутанолът може да се примесва към бензина в по-високи концентрации, отколкото досегашните биогорива, без да се налага преоборудване на автомобилите. Освен това при използването на биобутанол разходът на гориво е по-малък, отколкото при смесите бензин-етанол, като по този начин той подобрява енергийната ефективност и намалява консумацията на гориво на литър. Биогоривата от новото поколение са енергийно ефективни и шадящи околната среда, благодарение на използването на отпадъци и на биохимични методи, стимулиращи природните процеси на разграждане на целулоза, които са комплексни и скъпи.

1.13 Комитетът разглежда също така възможностите, които разработването на биогорива би могло да предложи на европейската икономика, допринасяйки за постигане на целите на Лисабонската стратегия. Седмата рамкова програма наистина изрично предвижда такъв кръг от мерки, но е необходимо да се осигури по-добро взаимодействие между различните заинтересовани страни: селските стопани, преработвателната индустрия, но също така сдруженията за защита на околната среда и опазване на ландшафта, организациите на работниците и служителите, които проявяват нарастващ интерес към съчетаване на устойчивото развитие с все по-напредничави модели за корпоративна социална отговорност.

1.14 Възможностите, които селскостопанският сектор вижда в развитието на биогоривата, трябва да бъдат насърчавани, при условие, че селските стопани от своя страна също вземат присърце съхраняването на природните богатства и опазването на общите ни ресурси, каквито са водата и храните за хора и животни. Сдруженията на земеделските производители трябва да имат грижата за разпространяване на правилата, за управление на производството и търговията с биогорива, приети от международната общност. Разпространението на практиките на сертифициране, обратно проследяване, както и контролът на съответствие са все области, в които се очаква различните земеделски организации да дадат решителен принос както на европейско, така и на национално и местно ниво. По този и по други въпроси, имащи отношение към енергийната ефективност, Комитетът е готов да си сътрудничи с националните икономически и социални съвети, които многократно са проявявали жив интерес и активно участват в изготвянето на редица становища.

1.15 Що се отнася до данъчната уредба, особено акцизите върху биогорива и облекченията, предлагани за земеделските производители, за автомобилната индустрия — с цел насърчаване като помощ за финансиране на научноизследователската дейност, за потребителите — за да преоборудват автомобилите, които не са били предназначени да работят с биогорива, и за производителите на биогорива, ясно е, че списъкът с кандидати за държавни помощи е безкраен. В Германия, където неотдавна бяха значително намалени данъчните облекчения, веднага се стигна до спад в потреблението на биогорива и до остри протести от страна на индустрията. Извършването на инвестиции изисква сигурност и стабилност, но в областта на биогоривата всъщност все още не съществува пазар. Неизменно условие обаче е, че никоя от мерките за подпомагане не бива да води до изкривяване на конкуренцията.

1.16 Транспортният сектор, от своя страна, не попада в обхвата на система за търговия с емисии на парникови газове. Комитетът препоръчва на Комисията да разгледа възможността за разширяване на системата за търговия с емисии и върху този сектор, тъй като сертификатите за емисии могат да осигурят допълнителен стимул за по-добра ефективност в търсенето на нови решения за намаляване на вредните емисии. Комитетът подготвя работна хипотеза по този въпрос в съответно проучвателно становище, поискано от заместник-председателя на Комисията Jacques Barrot.

1.17 Комитетът е съгласен с резолюцията на Европейския парламент относно стратегията за биомасата и биогоривата. В нея Парламентът призовава Комисията да въведе задължителна и изчерпателна схема за сертифициране, позволяваща устойчиво производство на биогорива на всички етапи, и да подкрепи разработването и въвеждането на система за Глобален мониторинг на околната среда и сигурността (GMES) за наблюдение на използването на площите при производството на биоетанол, за да се предотвратят унищожаването на тропическите гори и други отрицателни въздействия върху околната среда.

1.18 Предвид констатираните в настоящото становище проблеми, Комитетът настоятелно призовава Комисията да преразглежда постоянно целта за 10 % и да има готовност да представи предложения за промяната ѝ, ако тези проблеми не могат да бъдат разрешени по задоволителен и устойчив начин.

2. Съобщението на Комисията

2.1 Във въвежданията към своя Доклад за напредъка в областта на биогоривата Комисията подчертава, че за периода между 2005 и 2020 г. само за транспортния сектор се прогнозира увеличение на емисиите на парникови газове (в този случай само на CO₂) с 77 милиона тона годишно, т.е. над 60 % общото нарастване на емисиите, което се очаква да достигне 126 милиона тона годишно.

2.2 Като друг рисков фактор се посочва почти пълната зависимост на транспортния сектор от вноса на петрол, който е енергийният източник, представляващ най-голямо прецизвикателство пред сигурността на доставките. Тази зависимост би се намалила, ако употребата на биогорива нарасне значително.

2.3 Ползите от разработването на биогорива за намаляване на парниковите газове няма обаче да бъдат почувствани, ако за целта, например, се конвертират съществуващи култури или се използват площи с голямо биологическо разнообразие, каквито са тропическите гори.

2.4 През 2001 г. пазарният дял на биогоривата беше едва 0,3 %, като само пет държави-членки имаха опит в тяхното използване. Макар че не поставя задължителни изисквания, Директива 2003/30/ЕО все пак залага като цел, до 2010 г. дялът на биогоривата да достигне 5,75 % от пазара на бензин и дизел в транспорта, с междинна цел от 2 % до 2005 г.

2.5 Член 4, параграф 2 от директивата съдържа клауза за преразглеждане, която дава на Комисията възможност да представя предложения за задължителни цели за отделните държави в случай на значително и неоправдано изоставане по отношение на целта от 2 %.

2.6 Общата селскостопанска политика играе основна роля, особено след реформата от 2003 г. Чрез отделянето на плащанията, които се дават на селските стопани, от произвежданите реколти, реформата даде възможност върху неизползваните площи да бъде възстановено отглеждането на нехранителни култури, които често често служат за производството на биогорива.

2.7 Наред с мерките за насърчаване на производството на дървесна енергия и с мерките, предвидени в рамките на политиката за развитие на селските райони, през 2007 г. ще се изплаща премия за т. нар. „енергийни култури“⁽¹⁾.

2.8 Използването на биогорива е нараснало значително, но само две държави-членки са постигнали поставените цели, като цялостният резултат е 1 % през 2005 г. с пазарен дял съответно от 1,6 % за биодизела и 0,4 % за биоетанола. На тази основа Комисията стига до заключението, че целта от 5,75 % до 2010 г. няма да бъде постигната.

2.9 Опитът показва, че положителни резултати са постигнати както чрез данъчно стимулиране, без ограничение на сумите, така и чрез задължаване на доставчиците да изнасят определен процент биогорива на пазара. Комисията смята, че определянето на задължения е най-ефективното решение.

2.10 В своето съобщение Комисията заявява: „Има неотложна нужда Съюзът да изпрати ясен сигнал за своята решимост за намаляване на зависимостта си от използването на петрол в транспорта“. Единствения реалистичен път към тази цел тя вижда в използването на биогоривата. Те са средство за застраховане срещу високите цени на петрола.

2.11 Този сигнал трябва да бъде под формата на правно обвързващи цели, за да упражни нужното въздействие върху производителите на петрол, които продават 300 милиона тона петрол на пазара на ЕС, и то само в транспортния сектор.

2.12 Най-големи изгледи за успех има стратегията за насърчаване на съвместната научноизследователска дейност и технологично развитие в 27-те държави-членки. Постигането на пазарен дял от 10 % до 2020 г. би било реалистична цел.

2.13 Една ясна правна рамка с минимални административни тежести, определяща междинни цели — например за 2015 г. — е необходима, за да могат производителите на автомобили да приспособят своите конструктивни процеси.

2.14 При анализирането на въздействието върху икономиката и околната среда са представени различни сценарии, свързани, от една страна, с развитието на цените на петрола, вноса и конкурентоспособността на цените на селскостопанските продукти, и от друга страна, с развитието на нови технологии, които биха могли да насърчат използването на биогорива от „второ поколение“, което би довело до намаляване на екологичните разходи.

2.15 Що се отнася до разходите, едно хипотетично увеличение на използването на биогорива до 14 % би довело през 2020 г. до допълнителни разходи от между 11,7 и 17,2 милиарда EUR при цена на петрола от 48 щ.д./барел и от между 5,2 и 11,4 милиарда EUR при цена от 70 щ.д./барел. Прагът на рентабилност на биодизела е между 69 и 76 EUR, и биоетанола — съответно между 63 и 85 EUR за барел (Заб. авт.:

92,76-102,18, съответно 84,76-114,28 щ.д./барел при курс от 1,3444 щ.д. за 1 EUR към 25.5.2007 г.).

2.16 Намаляването на разходите за съхранение на запаси би донесло до 1 милиард EUR икономии при хипотеза за 14 % през 2020 г. (Заб. авт.: съответно 720 милиона EUR при сценария за 10 %). Наред с желаното пускане на пазара на биогорива от второ поколение, диверсификацията на източниците на доставките между трети страни и държавите-членки представлява най-доброто решение.

2.17 Този сценарий би имал положително въздействие както върху заетостта — при предимно местно производство на биоетанол биха се създали 144 000 нови работни места (Заб. авт.: съответно 100 000 при сценарий с 10 %), така и върху БВП на ЕС (нарастване с 0,23 %). И най-сетне, положителното въздействие на резултатите от научните изследвания, най-вече при биогоривата от второ поколение, би осигурило конкурентоспособност на възобновяемата енергия.

2.18 На базата на метода за изчисление „от източника до потреблението“, Комисията очаква, че благодарение на използваните днес по-добри и по-ефективни технологии ще бъде постигнато намаление на емисиите на парникови газове от 35-50 %. Добиването на етанол от захарна тръстика в Бразилия прави възможно намаляването на тези емисии с 90 %. Производството на биодизел от палмово масло и соя води до намаляване на парниковите газове съответно с 50 и 30 %. Производството на биогорива от второ поколение вероятно би довело до намаляване с 90 %. Според 14-процентния сценарий намаляването на емисиите на парникови газове би възлязло на 101 до 103 милиона тона CO₂ eq годишно (Заб. авт.: съответно 71-75 милиона тона CO₂ eq. при сценарий с 10 %).

2.19 Що се отнася до екологичното въздействие, в съобщението се приема, че дял на биогоривата от 14 % е постижим, при условие, че за отглеждането на суровини не се използва неподходяща за целта земя като тропическа гора или други хабитати с висока природна стойност.

2.20 Комисията завършва своя доклад с констатацията, че развитието на биогоривата ще доведе до значителни предимства по отношение на емисиите на парникови газове и до по-голяма сигурност на доставките. Една целенасочена политика на стимулиране/подпомагане би трябвало да може да неутрализира рисковете от използване на земя с висока степен на биологично разнообразие или от прилагането на неподходящи системи за производство на биогорива и да насърчи развитието на биогоривата от второ поколение.

2.21 За постигането на тези цели е необходимо следното:

⁽¹⁾ Досега числата изглеждат се запазват същите както през миналата година, без никакво нарастване и Комисията изрази неотдавна съмнения, че тази премия ще бъде запазена и през 2008 г.

— преразглеждане на стандарта за дизелово гориво (EN 590) и вероятно също на стандарта за бензин (EN 228), за да бъде улеснено примесването на биогорива към изкопаеми горива;

- въвеждане на (евтини) приспособления при нови превозни средства;
- развитие на BTL-технологията (Biomass-to Liquid — втечняване на биомаса);
- отглеждане на дървесни видове и рапица;
- постоянен контрол на екологичното въздействие.

2.22 Накрая, Комисията предлага да преразгледа директивата за биогоривата, за да установи на 10 % минималното изискване за дела на биогоривата през 2020 г. и да осигури използването на ефективни и щадящи околната среда биогорива.

3. Биогоривата — някои технически детайли

3.1 Биодизелът се получава като се смилат семена от рапица, соя и слънчоглед и чрез химична реакция на трансестерификация, при която първоначалните алкохолни съставки (глицерин) се заместват с метилов алкохол (метанол). Биоетанолът е алкохол (етанол или етилов алкохол), получаван чрез ферментация на различни земеделски продукти, богати на въглехидрати и захари, като зърнени култури (царевица, сорго, пшеница, ечемик), захарни култури (цвекло и захарна тръстика), плодове, картофи и джибри. Продуктите, получени чрез химичен синтез на молекули с биологически произход и фосилен произход, също се считат за биогорива. Най-типичен пример за това е етил-тертио-бутил-етерът (ЕТВЕ), получаван чрез реакция между биоетанол и изобутен.

3.2 Етанолът притежава отлични горивни качества: той има високо октаново число и може да бъде примесван към други горива (Е5, Е10), без да е необходимо значително преоборудване на двигателите, но при по-високо съдържание на етанол (Е85) са необходими специални двигатели.

3.3 Основните рискове възникват при примесването на етанол към бензин. Дори при ниско процентно съдържание на етанол, парното налягане се повишава (приблизително 10 kPa) и оттам значително нарастват изпаренията. Вследствие на афинитета на етанола към водата може да се влоши качеството на крайния продукт. Следва да се избягват смеси на обикновен бензин, получен от въгледород, с бензини, съдържащи етанол: за последните трябва да се използва отделна логистична и дистрибуторска верига.

3.4 Биодизелът в смес с дизелово гориво може да се използва при дизелови двигатели. В европейските страни той се примесва в съотношение до 5 % (В5) към обичайното, предлагано на пазара дизелово гориво, без това да води до каквото и да било проблеми със съвместимостта. Дизелово гориво с високо съдържание на биодизел (над 8 -10 %) може да създаде проблеми при автомобили с уплътнения на двигателите, изработени от несъвместими полимерни материали. Най-големи проблеми възникват при филтрите за сажди и фини прахови частици, при които се налага значително и скъпо преоборудване. Поради тази причина някои производители вече са адаптирали характеристиките на

произвежданите от тях автомобили, докато други ограничават гаранционното си покритие само до В5. Поради хигроскопичните си свойства, детергентност и ниска стабилност при съхранение, смесите с високо съдържание на биодизел могат да изискват специални защитни мерки по отношение на автомобилите и търговската система.

3.5 Комисията привежда убедителни аргументи за необходимостта разработването на биогорива да бъде насърчавано с по-голяма решимост. Подхождайки реалистично, тя не разглежда възможността сегашното производство на бензин (1,2 милиарда тона общо за целия свят през 2004 г.) да бъде заменено от биогорива (46 милиона тона през 2005 г., от които 3 милиона в ЕС, както е показано в таблицата по-долу), а поставя като цел, в рамките на малко над 13 години, делът на биогоривата да достигне поне 10 % от съществуващите горива, като това бъде постигнато чрез приемането на съответна директива и поставянето на индивидуални цели за всяка държава-членка.

	2005 г.	Литри, милиони
САЩ		16 130
Бразилия		15 990
Китай		3 800
Индия		1 700
Европейски съюз		2 900
Други		5 480

3.6 Водородът, който вече се използва от някои европейски производители на автомобили — поне експериментално — като енергиен източник, все още се произвежда или чрез електролиза, която е високо енергоемка, или чрез екстракция от природен газ или други изкопаеми горива. Това не води до каквото и да било намаляване на емисиите на парникови газове. Въпреки напредъка в научните изследвания в областта на получаването на водород от биомаса, по-конкретно чрез използването на биотехнологии или от възобновяеми източници, възможността за разпространение и пускане на пазара на автомобили, задвижвани с водородно гориво, зависи и от високите разходи за набавяне на горивните клетки. Но за да се превърне водородът в икономически жизнеспособен алтернативен източник на енергия, трябва да бъдат намалени производствените разходи. Според едно проведено понастоящем в *University of New South Wales* научно изследване, има възможност тази цел да бъде постигната чрез използването на специални слънчеви панели с керамично покритие на база на титанов оксид. Титанът е широко разпространен в областта на соларния въглерод: той притежава подходящите качества на полупроводник и е водоустойчив. В своето естествено състояние и без съответна обработка обаче той не е достатъчно ефективен.

4. Общи бележки

Някои недостатъци

4.1 Комисията, въпреки че представя евентуалните предимства, не обръща внимание на проблемите и трудностите, съпътстващи разработването на биогорива, независимо от това, че периодично се появяват някои предупреждения. От своя страна, Комитетът вярва, че предложението на Комисията трябва да бъде анализирано внимателно и отблизо, така че с решаването на един проблем да не се създават други, по-сериозни, и да бъде предотвратено изтъкването единствено на аргументите „за“, а аргументите „против“ да бъдат изключени. Странно е, че нереалистичният сценарий за 14 % дял до 2020 г. се използва, за да бъдат подчертани ползите от предложението. Ползите в случай, че бъде изпълнена целта от 10 % обективно биха били по-скромни.

4.2 Нито документът на Комисията, нито придружаващата го Оценка на въздействието посочват някакви сериозни трудности. Например преработката на отпадъците вследствие на производството на биогорива може да бъде модернизирана, както и да и бъде направена нова оценка, предвид новите системи с горивни клетки (*biofuel cells*) и електронните технологии, свързани с производството.

4.3 Привлича се вниманието към следните проблеми, отнасящи се до биодизела:

- ограничена производителност,
- висока цена (0,4-0,7 EUR/литър),
- проблеми със стабилността (наличие на оксидни групи), водещи до проблеми при съхраняването.

4.4 По отношение на биоетанола:

- ограничена производителност (все пак в по-малка степен, отколкото биодизела),
- високо потребление на вода и торове,
- неподходящ за транспортиране по съществуващите тръбопроводи, предназначени за петролни горива (опасност от корозия).

От друга страна, се наблюдават предимствата, породени от възможността за разширяване на цикъла на земеделското производство чрез заместване на традиционни култури, предназначени за консумация от човека или от животни, с други специфични култури, предназначени за производството на биомаса с цел производство на енергия. Важно е това развитие да се извършва при пряко наблюдение и отчитане на регионалните производства. Във всички случаи, европейските култури са предмет на разпоредби относно опазването на почвите и използването на торове.

4.5 За биогоривата са необходими подходящи култури, отглеждани в големи количества. Това е свързано с жертването на други култури, които са по-необходими, за да бъде изпълнено изискването от страна на най-бедните страни за хранителни продукти на най-ниските възможни цени. Възможността да се използва целулоза за производството на биогорива е интересна, но трябва да бъде посочено, че за това е необходима предварителна химическа и физическа обработка (нещо като разлагане на нейната маса), за да бъде направена реактивна на биообработване. Проблемът за остатъчните вещества и използването на

катализатори също така трябва да бъде подчертан, тъй като те усложняват въпроса за отстраняването на отпадъците надолу по веригата на преработка.

4.6 За широка употреба може да бъде разгледан глицеролът — непреработен, в чист вид или смесен с други горива. Трябва да се посочат недостатъците на тази алтернатива: цената на глицерола, ако бъде използван в чист вид, стойността на обработване, ако се използва нерафиниран, неговият нискокалоричен добив, и във всички случаи, необходимостта от разграждане на отровните вещества, образуващи се по време на горене (главно акролеин, известен също като акрилен алдехид).

4.7 Друг подход би могъл да се основава на генетичното модифициране на определени култури, които са особено подходящи за биообработка, с висок добив и съответно с ниска консумация на енергия при производство. Генетичното инженерство би могло също да бъде приложено, за да бъдат модифицирани организми, които биха могли да улеснят използването на целулоза.

4.8 От техническа гледна точка, съществува и въпросът за добива на биогориво от суровите материали: от 1 тон цвекло се добиват около 400 литра биоетанол (приблизително 1 500 Mcal). Това достатъчен аргумент ли е за съставянето на една като цяло положителна оценка, като се вземат предвид възможните рискове за околната среда и недостатъците, произтичащи от възприемането на този вид енергия?

4.9 Допълнителен аспект, който не трябва да бъде пощениан, се отнася до процесите на екстракция и тяхната селективност, както и ферментационните процеси, които са относително скъпи, ако бъдат провеждани с максимално внимание към качеството на крайния продукт. Още повече, възможното наличие на примеси в горивото би могло, при неговата употреба, да породи по-високи икономически загуби във връзка с вторичните реакции, качеството на полученото гориво и характеристиките на отпадъците и остатъците, които се получават.

Опазване на околната среда

4.10 От чисто екологична гледна точка, трябва да бъдат обмислени рисковете от обезлесяване (каквото е понастоящем случаят в Малайзия и Индонезия, дължащо се на производството на палмово масло, и в Малави и Уганда — поради отглеждането на ятрофа в райони, предназначени за производство на храни или изключително ценни зони с дъждовни гори) и тези, възникващи от съхранението на суровини. Свързаните с тях биологични и биохимични рискове трябва да бъдат обект на добросъвестно и внимателно проучване.

4.11 Съществува и допълнителен „етичен“ аспект, който трябва да бъде също разгледан. Цените на висококачествени сурови материали като пшеница, царевича и ориз се повишават неумолимо в резултат от нарастващото търсене от страна на „дистилаторите“ на биогориво (доклад 2007 г. на Организацията по храната (ФАО) към ООН и Световната продоволствена програма (WFP). В Мексико, цената на *тортилите* се е увеличила с 60 %, пораждайки обществено недоволство и протести. От началото на годината, нарастването на цената на соята е довела до повишаване на цената на месото и яйцата в Китай съответно с 43 % и 16 %. Цената на царевичата и овеса нарасна

съответно с 40 % и 20 %. В Индия цената на зърнените храни се повиши с 10 %, а на пшеницата — с 11 %. Според Департамента по земеделието на САЩ, в Съединените щати също се има увеличаване на цените от 10 % за домашните птици, 21 % — за яйцата и 14 % — за млякото. Ако в бъдеще стойността на зърнените продукти като гориво надвиши тяхната стойност като храни, пазарът ще се обърне към енергийната икономика — и цените на храните ще се повишават с повишаването на цените на петрола, а това ще повиши опасността от намаляване на запасите от храна, даже и на европейско ниво.

4.12 Нарастването на броя на производствените предприятия (само в САЩ се строят 79 нови завода, в допълнение към 116-те, които понастоящем работят) ще породи съответния ръст на потреблението на зърнени продукти, оценен от EPI (Института за политика за земята) на около 139 милиона тона, два пъти повече от прогнозираното от Департамента по земеделието на САЩ. Тъй като добивите са от 110 галона (416,19 литра) етанол на тон царевича (малко повече от четири пълни резервоара на една спортна кола), проблемът придобива наистина обезпокояващи размери.

4.13 В неотдавнашно становище⁽²⁾, Комитетът също така подчерта нуждата от опазване на биологичното разнообразие, особено в дъждовните гори, които не само са хабитат на фауна, която иначе неизбежно би изчезнала, но също са и единствения и последен „бял дроб“ на планетата. Интензивното отглеждане на захарна тръстика в Бразилия и на палмови дървета в Малайзия и Индонезия, водещо до ежедневното унищожаване на стотици хектари гори, за да бъде отглеждана една единствена култура, трябва да бъде спряно.

4.14 Съществува също и въпросът за „научната етика“. Планетата Земя е отворена система, неумолимо клоняща към една точка на равновесие, която ще означава и нейния край. Задача на науката е да забави тази низходяща тенденция, а отговорност на политиците е да насърчат необходимите за тази цел дейности и изследвания.

4.15 Цената — не само икономическа, но също за околната среда и за здравето — трябва да бъде ясно посочена. Необходими са сериозни усилия за точната оценка и изучаване на въздействието.

4.16 С оглед на химичните процеси на горене, при които участват и други молекули освен въглеродородни, трябва да бъде проведено внимателно изследване на възможното образуване и развитие на свободни радикали като резултат от окислителното напрежение при процеса (свободните радикали са едни от основните причинители на онкологични заболявания). Не съществуват надеждни данни за тяхното възможно нарастване в резултат от производството на биогорива.

4.17 Грижата за почвата и нейното опазване са от основно значение. Те трябва да бъдат опазвани, тъй като осигуряват оцеляването ни. Все по-силното спадане на нивото и продължаващото влошаване на свойствата на подпочвените води са предизвикани от неправилни стратегии за използване на площите, водещи и до обедняване на почвите. Трябва да бъде гарантирано редуването на културите, за да се улесни възстановяването на почвата.

⁽²⁾ Становище на ЕИСК за Съобщението на Комисията относно Спиране на загубата на биологично разнообразие до 2010 г. — и отвъд — Устойчиви екосистемни услуги за човека — ОВ С 97, 28.4.2007 г.

Сигурност на храните

4.18 По време на 33-ата си сесия, проведена в Рим на 10 май 2007 г., Комитетът на ФАО по Сигурността на храните в света посвети на този въпрос отделен раздел. В точка 45 се казва „Биоенергията предлага както възможности, така и рискове за всяко от четирите измерения на сигурността на храните: наличност, достъп, стабилност и оползотворяване. Въздействието на биоенергията върху сигурността на храните ще зависи от размера и типа система, която ще бъде обсъждана, от структурата на пазарите на стоки и енергия и от политическите решения в областта на земеделието, енергетиката, околната среда и търговията. Технологичната промяна в биоенергийния сектор протича бързо и представлява допълнителен главен източник на несигурност по отношение на сигурността на храните“.

4.19 Пак в доклада ФАО подчертава, че „най-характерната черта на пазарите на храна и фуражи през 2006 г. беше стремителното нарастване на цените на зърнените култури, в частност на пшеницата и царевичата, които до ноември бяха достигнали равнища, които не са наблюдавани в продължение на цяло десетилетие. Слабите реколти в ключови страни-производителки, свързани с бързо нарастващото търсене за производството на биогорива, бяха основните движещи сили на пазарите на зърнени продукти. Проблеми, породени от ограничаването на доставките също така оказаха влияние на пазара на ориз“.

4.20 Също и Китай неотдавна предприе стъпки за намаляване на производството на етанол от царевича, както отбелязва *Asia Times Online* от 21 декември 2006 г. „В Китай първата задача е да бъде осигурена храна за неговото население от 1.3 милиарда жители, а след това ние ще подкрепим производството на биогорива“, заявява Wang Xiaobing, служител от Министерството на селското стопанство

4.21 В Италия, на 20 юни, вестник *La Repubblica* публикува статия, озаглавена: „Войната между биогоривата и спагетите“. Повишената необходимост от царевича за производство на биогорива ще доведе до повишаване на цените на тестените изделия с 20 %. Цената на твърдата пшеница, основна съставка за италианските тестени изделия, се повиши с повече от 30 %, след като земеделските производители изоставиха тази култура и се пренасочиха към царевичата за производство на биоетанол. Цената на бушел (27 кг.) пшеница на чикагската борса нарасна от 3,6404 щатски долара на 3 април 2007 г. на 5,64 на 4 юли 2007 г. Италианците, които са най-големите потребители в света с 28 кг за жител на година, както и най-големите производители с 3,2 милиона тона годишно, са много чувствителни към промяната на тези цени.

Водата

4.22 Потреблението на вода при производството на биогорива е друг аспект, който не получава достатъчно внимание. Най-скорошните проучвания на Института за управление на водите (IWMI), публикувани на 10 май 2007 г., показват че, в Шри Ланка например, са нужни от 1 000-4 000 литра вода за производството на един литър етанол, в зависимост от вида растение и използваните производствени техники. Изчислено е, че в Бразилия са нужни 2 200 литра вода за един литър етанол,

докато в Индия — където дъждовете не са така изобилни и трябва да бъдат използвани системи за напояване — за същия един литър етанол са нужни 3 500 литра вода за напояване! Тези данни са потвърдени от „UNESCO-IHE Institute for Water Education“, международен институт в гр. Делфт, създаден през 2003 г., който сътрудничи с местния университет, както и от скорошни проучвания на селскостопанския факултет на университета в Колорадо, който разработва специален сорт царевица, нуждаещ се от по-малко количество вода. Данните могат да бъдат намерени на следния интернет адрес www.waterfootprint.org.

4.23 В Европа най-засегнатите от водните проблеми са южните региони, които от дълги години страдат от сушата, а поради увеличаването на температурите и на свързаното с тях изпаряване, проблемите ще се запълбочат, докато, поне за момента, този проблем не застрашава северните региони.

Цената

4.24 Следната таблица (представена от г-н Mario Marchionna от ENI на неотдавнашния семинар, проведен от AIDIC) сравнява цената на изкопаеми горива и биогорива, за еквивалент енергия.

Сравнение на цените за съставки на биогорива

(еквивалентна енергийна стойност)

Брент = 70 (56) щатски долара/барел

Гориво	€/l еквивалент
<u>Бензин</u> ⁽¹⁾	39 (31)
<u>Биоетанол</u>	
ЕС	75
Бразилия	39
САЩ	47
(Вал Падана) Италия	70-75
<u>Дизел</u> ⁽²⁾	46 (37)
<u>Биодизел</u>	
ЕС	78
Малайзия	48
САЩ	60
Италия	78

⁽¹⁾ Platt's Mediterranean CIF High е използван за петрола.

⁽²⁾ Platt's Mediterranean CIF High е използван за дизела.

4.25 По оценка на Комисията, 18 милиона хектара обработваема земя би трябвало да са достатъчни за производството на необходимите биогорива в ЕС, за да бъде постигната целта от 10 % до 2020 г.:

- 7 милиона хектара некултивирана земя,
- 7 милиона хектара, като бъде сменена употребата на земя за отглеждане на зърнени култури чрез субсидиране на износа,

— 4 милиона хектара да бъдат извадени от селскостопанска употреба.

Ползи за бедните страни?

4.26 Комисията заявява, че използването на биогорива ще донесе значителни ползи, особено за развиващите се страни, което може да подпомогне увеличаването на тяхната продукция, предназначена за износ. Африканските селски стопани обаче изразяват загриженост за икономическата възвръщаемост на инвестициите, направени досега. В статия на вестник *African Agriculture* от 10 май 2007 г., озаглавена „Мираж ли е сензацията ятрофа?“ се повдигат някои сериозни въпроси (ятрофа е храст, от който се добиват маслодайни семена, които са отровни за хората, но от тях се добива биодизел с прилично качество, без да се изискват специални грижи).

4.27 Африкански природозащитни асоциации също надигат глас, както се съобщава в *East African Business Week* (онлайн списание, издавано от водещата издателска група в Кения, Nation Media Group) от 7 май 2007 г. Обезлесяването в Уганда нараства с 2,2 % годишно, сравнено със средните 0,2 % за света — при тази скорост до 2040 г. страната вече няма да има гори. Група активисти от гражданското общество са създали коалицията „Save Mabira“, на името на гора, която правителството на Уганда е решило да предаде на *Sugar Corporation of Uganda Ltd*, за да бъде увеличена площта на земята, използвана за отглеждане на захарна тръстика, предназначена за биоетанол. Седем хиляди и сто (7 100) хектара или една четвърт от девствената гора, най-голямата в страната, ще бъдат пожертвани за произвеждането на няколко тона биоетанол, който дори би могъл да завърши пътя си като гориво за екологичните автобуси в Европа!

4.28 Комисията на практика не казва нищо по този въпрос, като просто мимоходом споменава, че както използването на реколти, предназначени за храна, така и на земя с висока природна стойност трябва да бъде предотвратено по някакъв начин, разчитайки, че възпиращите икономически политики ще разрешат проблема. Честно казано, в това трудно може да бъде открит някакъв сигнал за решителност от страна на Комисията. Комитетът изразява голяма загриженост за рисковете за околната среда, възникващи от разпространението на генетично модифицирани култури, които, ако бъдат използвани за такива цели, биха могли да изглеждат по-приемливи. Рискът от разпространението на генетично модифицирани организми е реален, а тяхната употреба може да бъде оценена едва след като бъдат завършени всички научни изследвания за възможните опасности, които те носят; във всеки случай, наличното биологическо разнообразие на ЕС трябва да бъде съхранено.

4.29 Комитетът смята, че е от основно значение да бъде повишено сътрудничеството с международните органи, работещи за предотвратяването на глада по света, особено с ФАО и на Световната продоволствена програма (WFP), и изразява съжаление, че в своята оценка за въздействието Комисията е решила да не влиза в контакт с тези международни агенции, които извършват сериозна дейност по въпроса, без да крият

всички проблеми и рискове, възникващи от разработването на биогорива, особено що се отнася до използването на водните ресурси.

Европейският съвет

4.30 Комитетът отбелязва заключенията на Пролетния съвет от 8 и 9 март 2007 г., който отдели голямо внимание на Енергийната политика за Европа (ЕПЕ) и чиито три цели са:

- Повишаване на сигурността на доставките;
- Осигуряване на конкурентоспособността на европейските икономики и на наличност на енергия на достъпни цени;
- Насърчаване на развитието на устойчивостта на околната среда и борба с измененията на климата.

4.31 Европейският съвет като цяло подкрепя и приема енергийните предложения на Комисията, въпреки че изразът, използван по отношение на 10 %-ото задължение оставя значително място за съмнения: „Обвързващият характер на тази цел е подходящ, при условие, че производството бъде устойчиво, биогоривата от второ поколение бъдат достъпни на пазара, а в директивата за качеството на горивата бъдат нанесени съответните поправки, за да се позволят адекватни нива на смесване“.

4.32 Ще бъде изключително важно да се разбере как държавите-членки ще могат ефективно да използват тези разпоредби. По-специално, условието за наличност на биогорива от второ поколение на пазара понастоящем изглежда създава реален проблем. Конверсията на съществуващите предприятия за производство на биогорива от първо поколение от тези, които са в напреднал етап на строителство, до тези, които се планират да бъдат построени през следващите години, е свързана с големи разходи, тъй като процесите им са много различни от тези, които са необходими за производството на горива от второ поколение. Това означава, че при липса на такава наличност, решението на Съвета ще загуби задължителния си характер. Що се отнася до устойчивостта, заедно с действащите директиви трябва да се приемат други европейски законодателни актове, за да се гарантира, че производството на биомаса точно отговаря на установените критерии и че културите за биогорива няма да се конкурират с културите, предназначени за храна на хора и животни. Що се отнася до промените, които следва да се внесат в директивата за производството на биогоривата, процедурата е по-скоро сложна и с нея следва да се занимават органите по стандартизация, и по-специално CEN, за да се анализират проблемите, свързани с техническите спецификации.

Биогорива от второ поколение

4.33 Що се отнася до биогоривата от второ поколение, вече са възможни редица решения за производство на етанол, както чрез процес на биологическа ферментация и дестилация, така и чрез процес за термохимично газифициране на биомасата, с цел получаването на синтетичен газ (H_2 и CO), от който чрез ферментация се получава етанол и се генерира енергия чрез комбиниран цикъл или чрез комбинирано производство. Първият завод за производство с капацитет 180 000 т. годишно ще влезе в експлоатация още тази година в Порвоо, Финландия, а откриването на друг е планирано за края на 2008 г. на същото

място. Въпреки това, енергийната производителност на тези процеси е много ниска и в някои случаи е дори отрицателна. Ето защо беше проучена възможността да се разработи фотохимичен процес, като се използва слънчевата енергия като източник на енергия и подходящи катализатори, които могат да подобрят свойствата. Биобутанолът представлява възможно решение за биогоривата от новото поколение. Ниското парно налягане на биобутанола и високата му поносимост спрямо замърсяване на водата в бензинови смеси правят възможно използването му в съществуващите канали за доставка и дистрибуция на горива. Биобутанолът може да се смесва с бензина в по-високи концентрации, отколкото съществуващите биогорива, без да е необходимо да се променят автомобилите. Освен това, той предлага по-голяма икономия на гориво от смесите с бензин и етанол, като подобрява енергийната ефективност и намалява разхода на литър.

4.34 В 7-ата рамкова програма се отделят значителни ресурси за разработването на тези технологии, които предлагат цял редица интересни характеристики и произвеждат „чисти“ биогорива:

- те не съдържат сяра, ароматни полициклични съединения;
- стабилни са;
- емисиите им са много ниски;
- имат високо метаново число (85-100);
- те са над нискотемпературните прагове за употреба на някои видове биогорива;
- могат да бъдат добавяни в много високи пропорции към обикновения дизел (до 60 %);
- техническите им характеристики вече са определени и включени в списък с биогорива в член 2, параграф 2 от Директива 2003/30/ЕО;

Комитетът счита, че Европа трябва да отпусне повече финансови средства за изследванията, свързани с биогоривата от второ поколение.

5. Специфични бележки

5.1 Комитетът подкрепя целите на ЕПЕ: за да бъдат постигнати, трябва да бъде намерено финансиране за необходимите инвестиции, което означава включването на европейските финансови институции.

5.2 Комитетът смята, че трябва да бъде отделено особено внимание на изследвания в сектора на биогоривата, особено на биогоривата от второ поколение, без да бъдат пренебрегвани други възможности, като тези, възникващи от развитието на технологиите за слънчев водород или водород, получен от обработката на биомаса.

5.3 Комитетът препоръчва при производството на горива да се обърне особено внимание на биологичното разнообразие и използването изключително на култури, които не са предназначени за храна, за да бъде предотвратен рискът от конкуренция между храните и горивата, тъй като милиони хора все още нямат достатъчно храна и умират от глад. Това се потвърждава в заключенията в посочения по-горе доклад на ФАО: „В света

понастоящем все още има 854 милиона недохранени, което отразява недостатъчният напредък към постигане на целта на Световната среща по изхранването и Целите на хилядолетието за развитие. Докато много страни, особено в субсахарна Африка, показват потенциала си да намалят броя на гладуващите, тази възможност остава застрашена от нарастващите цени на храните, потенциалното свиване на пазарите на зърно, конфликтите, болестите и климатичните промени“. Според американските учени Forscher Ford Runge и Benjamin Senauer от Университета в Минесота, движението на цените на зърнените култури дава основание да се смята, че броят на гладуващите в света вместо да намалее на 600 милиона през 2005 г., както се предвиждаше, ще се удвои и ще достигне 1 милиард и 200 милиона!

5.4 С оглед постигането на целите за опазване на околната среда, намаляване на емисиите на парникови газове, оптимизиране на потреблението на енергия, използването на алтернативни енергии, енергийната автономност и сигурността на доставките на енергия, Комитетът предлага специално третиране (данъчни и административни стимули и т.н.) за тези продукти, които имат най-съществен принос за постигането на тези цели.

5.5 Комитетът смята, че на настоящия им етап на развитие, съществуващите технологии изискват много високо потребление на енергия, вода и площи (добивите на хектар са такива, че ако една трета от цялата площ на територията на Италия бъде отделена за отглеждането на рапица, количеството на получения биодизел би било достатъчно да замени едва 10 % от цялото потребление на петрол в Италия и 40 % от потреблението на дизел за превозните средства).

5.6 Комитетът вярва, че предложението за нова директива трябва да бъде придружено от голям и широкомащабен процес на икономическото, екологично и социално въздействие, който поне на този етап не изглежда да е структуриран по начин, пропорционален на важността на проблема.

5.7 За да не бъде напразна борбата срещу замърсяването, от съществено значение е да се получат биогорива от национални земеделски продукти „нула километър“. Тези продукти не трябва да се превозват от една в друга страна на големи разстояния, което би било свързано със съответното потребление на изкопаеми горива. Трудностите, свързани с извличането на енергия от земеделски отпадъци, произтичат от голямата им разпръснатост по територията, което изисква скъпо транспортиране до преработвателните центрове, и от голямото им съдържание на вода, което налага обработване на големи обеми. Поради тези причини, обработката на биомаса следва да се извършва за предпочитане на място.

5.8 Комитетът смята, че следва да се подкрепят изследванията в областта на технологиите, свързани с горивните клетки т.е. биологични горивни клетки, които използват биокатализатори за

преобразуване на химическа енергия в електрическа. Този производствен процес на енергия чрез клетки позволява да се възстановят всички електрони, които растението, от което е получена биомасата, е акумулирало по време на фотосинтезата (24 електрона на молекула оксидирана глюкоза в CO_2 и вода).

5.9 Комитетът споделя мнението на Европейския парламент, който в съображенията на резолюцията си относно стратегия за биомаса и биогорива, приета в Страсбург на 14 декември 2006 г., посочва, че „на транспорта се дължат 20 % от емисиите на парникови газове, въпреки че този сектор не е включен в системата за търговия с емисии ...“. Комитетът следователно препоръчва Комисията да предвиди разширяването на схемата на „бели сертификати“ за транспортния сектор.

5.10 В същата резолюция, Европейският парламент „призовава Комисията да въведе задължителна и изчерпателна схема за сертифициране, позволяваща устойчивото производство на биогорива на всички етапи, включително на стандарти за етапите на отглеждане и преработка, както и за цялостния жизнен цикъл на равновесието на парникови газове, приложимо към биогорива както произведени, така и внасяни в Европейския съюз“ и „да подкрепи разработването и употребата на система за Глобален мониторинг на околната среда и сигурността (GMES) за наблюдаване на използването на земни площи при производството на биоетанол, за да бъде предотвратено унищожаването на дъждовните гори и други отрицателни въздействия върху околната среда“. Комитетът е съгласен с предложенията на Европейския парламент и ги подкрепя.

5.11 Комитетът посочва, че автомобилния парк на някои от неотдавна присъединилите се държавни-членки е силно остарял, съставен от най-слабо ефикасните употребявани превозни средства от богатите пазари. Доходът на глава от населението в тези страни е твърде нисък, както е случаят и за големи части от населението в страните с по-висок доход на глава от населението. В резултат на това, не е възможно да се налагат задължения и разходи върху тези европейски граждани, за които личният автомобил е основен работен инструмент.

5.12 Комитетът смята, че на този етап биогоривата могат да осигурят подкрепа на пазарите на горива, при условие че производството се наблюдава отблизо, за да се избегнат екологичните и социални рискове, посочени в настоящото становище. Във всеки случай те не могат да представляват структурен отговор на нуждите на този сектор. Предвид проблемите, констатирани в настоящото становище, Комитетът счита, че Комисията би трябвало да не спира да преразглежда целта за 10 % и да има готовност да представи предложения за промяната ѝ, ако тези проблеми не могат да бъдат разрешени по задоволителен и устойчив начин.

Брюксел, 24 октомври 2007 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Dimitris DIMITRIADIS